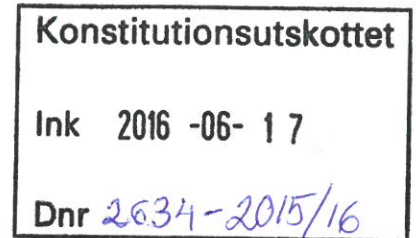

Stockholm 2016-06-17

Begäran om granskning av statsministerns efterlevnad av konstitutionsutskottets uttalande vad gäller tidigare statsråds medverkan i utskottets granskning

Konstitutionsutskottet har i betänkandet 2015/16:KU10 uttalat att mot bakgrund av kontrollmaktens betydelsefulla roll i statsskicket är en rimlig slutsats att de som utsätts för granskning ska bidra med uppgifter som de granskande organen behöver. Utskottet konstaterar att varken statsråd eller enskilda tjänstemän uttryckligen är förpliktade att inställa sig till utfrågningar som utskottet håller. Inte heller finns någon reglering av före detta statsråds medverkan, samtidigt som uppgifter från före detta statsråd kan vara värdefulla i utskottets granskning av regeringsarbetet.

Våren 2014 avböjde ett tidigare statsråd utskottets upprepade inbjudningar till utfrågning. Det ledde till att utskottet uppdrog åt en särskild utredare att utvärdera frågan om vilka krav som kan ställas på före detta statsråd att medverka i utfrågningar. Utredarens slutsatser presenterades i rapporten 2015/16:RFR1 Statsråds medverkan i konstitutionsutskottets granskning.

Utredaren konstaterade att det går att lagstifta om före detta statsråds skyldighet att medverka i konstitutionsutskottets granskning men att övervägande skäl talar mot lagstiftning. Utredaren skisserade i stället en ordning där tillträdande statsråd gör ett åtagande att medverka i utskottets granskning också efter att de lämnat uppdraget som statsråd.

Konstitutionsutskottet delade utredarens slutsatser och uttalade att det förväntar sig att statsministern i samband med regeringsbildning ställer sådana krav på att tillträdande statsråd åtar sig att medverka i utskottets granskning också efter att de har lämnat uppdraget som statsråd samt att åtagandena ska avfattas skriftligt så att de kan följas upp på ett tillfredsställande sätt (2015/16:KU10).

Den 25 maj i år tillsatte statsministern tre nya statsråd: Peter Eriksson, Ann Linde och Karolina Skog.

Den 30 maj begärde jag att få ta del av den eller de handlingar som visar att dessa statsråd har gjort sådana åtaganden som anges i konstitutionsutskottets betänkande.

I statsrådsberedningens svar, daterat den 31 maj 2016, anges att statsråden i den regering som tillträdde den 3 oktober 2014 har åtagit sig att alltid medverka i den konstitutionella granskningen fullt ut och detta även efter det att uppdraget som statsråd upphört, samt att de statsråd som tillträdde vid regeringsombildningen den 25 maj 2016 har gjort motsvarande åtaganden. Vidare anges att statsrådets åtagande är muntligt. Beträffande innehållet i detta muntliga åtagande hänvisar statsrådsberedningen till en handling av samma innehåll som den som upprättades med anledning av statsrådets åtagande i den regering som tillträdde den 3 oktober 2014.

Att regeringen nu skriftligt redogör för innehållet i statsrådets åtaganden är naturligtvis inte detsamma som att själva åtagandena har gjorts skriftligt. Jag tvingas därför konstatera att statsministern inte har efterkommit konstitutionsutskottets uttalande om att tillträdande statsråds åtagande att medverka i utskottets granskning även efter att de lämnat regeringen ska göras i skriftlig form. Det framstår som att statsministern medvetet väljer att inte beakta konstitutionsutskottets uttalande, vilket måste betraktas som anmärkningsvärt.

Under lång tid har konstitutionsutskottet, genom uttalanden i sina olika granskningar och andra uttalanden i konstitutionella frågor, byggt en konstitutionell praxis som utvecklas successivt och som anger bland annat hur ett gott regeringsarbete bedrivs. Exempelvis har utskottet genom åren byggt en omfattande praxis som gäller hur regeringen ska hantera riksdagens tillkännagivanden, en praxis som anses styrande för regeringen. Det är därför av stor vikt att regeringen noga beaktar de uttalanden som görs av konstitutionsutskottet och på så sätt medverkar till en fortlöpande praxisbildning som kompletterar och utvecklar den till stor del allmänt hållna lagstiftning som gäller för regeringsarbetet.

Mot denna bakgrund begär jag att konstitutionsutskottet granskar statsministerns efterlevnad av utskottets uttalande i betänkande 2015/16:KU10 om att statsministern i samband med regeringsbildningen ska ställa krav på att tillträdande statsråd åtar sig att medverka i utskottets granskning också efter att de har lämnat uppdraget som statsråd samt att åtagandena ska avfattas skriftligt så att de kan följas upp på ett tillfredsställande sätt.

Maria Abrahamsson
Riksdagsledamot (M)